

plinam datum, aut precibus tuis siste, aut certe, ut cum forti animo perferamus, persuade: atque omnem nostram vitam ad id, quod maxime conducibile est, dirige: nosque, posteaquam ex hac vita migraverimus, illic quoque tabernaculis tuis excipe; ut simul viventes, et sanctam ac beatam Trinitatem, cujus nunc exiguam speciem et imaginem accepimus, purius pleniusque cernentes, desideris nostris finem statuamus; ad bellorum eorum, quæ intulimus, vel pertulimus, hoc præmium referamus. Atque hanc quidem à nobis orationem habes: nos autem vitam post te cum morte commutantes, quis laudaturus est? Si quid tamen laude dignum orationi suppeditemus, in Christo Jesu Domino nostro, cui gloria in sæcula. Amen.» (Tom. I, Orat. XX, fol. 336.)

Epilogos de recapitulacion, de mocion, y de ambos métodos à la vez.

El libro de San Agustin, *De bono viduitatis*, que se cita en la pág. 108, está en el fol. 431 del tom. VI de las obras del Santo Doctor.

Pueden consultarse como epilogos de movimiento afectuoso los siguientes:

El de la obra *De divinis institutionibus*, de Lactancio, tom. I, fol. 589.—Los de San Cipriano, *De exhortatione mart.*, cap. XII, fol. 622, y el del libro *De mortalitate*, fol. 558.—De San Basilio, el de su hom. XIII «Exhortat. ad Sanct. Baptisma,» tom. II, fol. 121.—De San Juan Crisóstomo, el de la hom. V in epist. ad Rom., tom IX, folio 469.—De San Agustin, el de su sermón XIX, citado en esta misma leccion.

Antes hemos indicado epilogos de recapitulacion ó enumeracion.

En los siguientes usaron sus autores ambos métodos:

San Juan Crisóstomo, hom. in illud «Ego Dominus feci lumen,» etc., tom. VI, fol. 156.

San Agustin, serm. CCLVI, tom. V, fol. 1193.—Sermón CII, fol. 612.—Serm. CCCXLV, fol. 1521.—San Basilio en los de las homilias I, II, III, IV y VI, de su *Hexæmeron*, tom. I, fols. 11, 21, 32, 39 y 62. (Véase igualmente la homilia «in Martyr. Julittam,» n. 7, tom. II, folio 32.)

San Agustin solia terminar excitando á los fieles á

hacer una deprecacion. En muchos sermones, como en el LXVII, tom. V, fol. 437, se leen estas deprecaciones; otros concluyen con estas palabras: «Conversi ad Dominum,» etc.

LECCION XXI.

Simultaneidad, comunicacion reciproca de los fenómenos del alma é impenetrabilidad de tan misterioso conjunto.

Quæ cum ita sint, obsecro te, cum agitur in teipsa hoc tan grande negotium; cum ab exterioribus interiora distinguis, atque illa istis ineffabiliter anteponis; cumque istis foris relictis, in illis intrinsecus demoraris, et ea suis quibusdam incorporalibus finibus metiendo iudicas, in nulla te putas, an in aliqua luce versari? Ego enim existimo quod tanta tibi et talia, tam vera, tam clara, tam certa videri sine luce non possunt. Ipsam igitur lucem in qua cuncta illa perspicis, intueri; et vide utrum ad eam possit accedere ullus corporeorum radius oculorum: profecto non potest. Attende etiam; et utrum in ea videas ulla locorum spatia vel intervalla responde. Nihil ibi tale, ut arbitror, invenis, si vigilanter abigis ab aspectu intimo quidquid imaginum corporalium exterioris hominis sensus invexit: sed forte difficile est. Irruit enim de consuetudine carnalis vitæ, in ipsos quoque interiores oculos turba phantasmatum in similitudinibus corporum: cui resistere conatus, saltem auctoritate divina, exclamavi dolens in illa brevi epistola, et dixi: *Audiat caro carnalibus cogitationibus ebria, Spiritus est Deus.* (Epist. XCII, n. 5.) Neque enim cujusquam magis quam etiam ipsam meam mentem ab hujusmodi vanitate, illa increpatione compescui. Facilius quippe inclinamur ad solita, et amicum est infirmitati humanæ animæ corporalem conversationem introrsus vel mittere vel admittere, non ubi sana consistat, sed ubi languida quodammodo aut incumbat aut jaceat.

Præinde si non potest aciem mentis tuæ à corporearum similitudinum quasi nubilo perspicue serenare, eas ipsas apud teipsam vigilanter attende: intueri cælum et terram cogitando, sicut oculis corporeis cernendo consuisti: easque imagines cæli et terræ quæ ante oculos cogitationis productæ sunt, vide similitudines corporum

esse, non corpora. (S. Aug., Epist. CXLVII, seu «de vi-
dendo Deo Liber.» tom. II, fol. 615.)

Véase sobre esta misma materia San Gregorio Nazian-
ceno, en su Orat. XXVI, con especialidad el principio y
el fin de la misma, tom. I, fols. 397-405.—Orat. XXXIV,
fólios 481-487.—Orat. XLII, poco despues del principio,
fol. 603.)

Grande profundum est ipse homo, cujus etiam capil-
los tu, Domine, numeratos habes, et non minuuntur in
te: et tamen capelli ejus magis numerabiles sunt quam
affectus ejus, et motus cordis ejus. (S. Aug.: *Confes.*, li-
bro IV, cap. XIV, tom. I, fol. 702.)

**Misterios de la palabra: su debilidad para expresar los
objetos intelectuales.**

Véanse los pasajes de San Agustín que hemos copia-
do en la lección III de esta segunda parte, pág. 189.

Quæ enim animo et ratione intelliguntur, quamvis
infinita nomina habeant (quandoquidem in unaquaque
natione quamplurimis nominibus appellantur) tamen ex-
tra omnem appellationem posita sunt: quoniam rerum
earum, quæ animo intelliguntur, ad corpore vacant, no-
men proprium nullum est. Quoniam enim modo vocari
queant, quæ ne in conspectum quidem nostrum cadunt,
nec humanorum sensuum instrumentis ullo modo capi
possunt? (San Gregorio Nazianceno, orat. XLV, tom. I,
fol. 638.) El Santo Doctor se ocupa en exponer las mis-
mas observaciones en otros discursos; por ejemplo, en su
oración XXXIV, tom. I, fol. 474.

Dei quidem jugiter meminisse, res pia est, et qua Dei
amans animus nunquam exsaciatur: quæ vero sunt Dei,
sermone prosequi audax ceptum fuerit; cum mens nos-
tra longo intervallo à rerum dignitate absit, rursusque
sermo obscure ac imperfecte intellecta exprimat. Itaque
si intelligentiam nostram longe superet rerum magnitu-
do, sermo autem ab ipsa intelligentia superetur, quomodo
silere necesse non fuerit, ne forte theologiæ dignitas ex
verborum tenuitate periclitari videatur? (S. Basil., ho-
milía XV, *De fide*, n. 1, tom. II, fol. 130.)

Plerique acumine intelligendi vivaces existunt, sed
loquendi inopia angustantur. (S. Isid. Hispal., *Sent.*, li-
bro III, cap. X, n. 3, tom. II, fol. 102.)

Nam et mihi prope semper sermo meus displicet.

Melioris enim avidus sum, quo sæpe fruor interius; an-
tequam eum explicare verbis sonantibus cœpero; quod
ubi minus quam mihi notus est evaluero, contristor lin-
guam meam cordi meo non potuisse sufficere; totum
enim quod intelligo, volo ut qui me audit intelligat; et
sentio me non ita loqui, ut hoc efficiam: maxime quia
ille intellectus quasi rapida coruscatione perfundit ani-
mum; illa autem locutio tarda et longa est, longeque
dissimilis: et dum ista volvitur, jam se ille in secreta sua
condidit. Quapropter conjiciendum est quantum distet
sonus oris nostri ab illo ictu intelligentiæ, quando ne
ipsi quidem impressioni memoriæ similis est. Nos autem
plerumque in auditoris utilitatem vehementer ardentes,
ita loqui volumus, quemadmodum tunc intelligimus,
cum per ipsam intentionem loqui non possumus: et quia
non succedit angimur, et velut frustra operam insuma-
mus, tædio marcescimus atque ex ipso tædio languidior
fit idem sermo, et hebetior quam erat, unde perduxit ad
tædium. (S. Aug.: *De Catechizandis rudib.*, cap. II, to-
mo VI, fol. 311.)

Pensamientos del Nazianceno y de Pascal.

Cæterum ducem potius fidem, quam rationem sequa-
mur, si modo ingenii tui imbecillitatem in propiniori-
bus didicisti, rationisque id esse cognovisti, ut quænant
sin ea, quæ rationis humanæ captum excedant, cognos-
cas: ne alioqui prorsus terrenus sis, rebusque terrenis
immersus, ipsam quoque ignorantiam tuam ignorans.
(S. Greg. Nazianc., orat. XXXIV, tom. I, fol. 493.)

LECCION XXII.

Pensamientos y expresion.

Talis doctor... in ipso etiam sermone malit rebus pla-
cere quam verbis; nec æstimet dici melius, nisi quod di-
citur verius; nec doctor verbis serviat, sed verba doc-
tori... Verbis enim contendere, est non curare quomodo
error veritate vincatur, sed quomodo tua dictio dictioni
præferatur alterius. (S. Aug.: *De Doctr. christ.*, lib. IV,
cap. XXVIII, tom. III, fol. 119.)

El pasaje de San Agustín sobre la excelencia de la